

Els sindicats s'examinen (Taula rodona)

ls secretaris generals dels quatre sindicats més representatius de les comarques de Girona van participar, el 8 d'abril passat, en una taula rodona organitzada per la Revista de Girona amb l'objectiu que presentessin una radiografia de la situació actual del sindicalisme a la demarcació. Lluny de les anàlisis cofoistes, els convidats van deixar sobre la taula algunes qüestions preocupants, com el descrèdit del sindicalisme en un panorama dominat per la temporalitat i la precarietat, les dificultats per orquestrar accions sindicals unitàries i la necessitat de dotar-se de les eines legals adequades per intervenir en les relacions laborals sorgides amb les empreses de treball temporal (ETT). En tot el debat plana el convenciment que cal adaptar els sindicats a les exigències d'un nou marc laboral complex i canviant. Abans de començar, presentem els convidats.

— **EUGENI MÉNDEZ FRANCH**, natural de Barcelona, tot i que aviat la família es va traslladar a Figueres. Actualment viu a Sarrià de Ter. Ha treballat en el sector de l'hostaleria, en una impremta, en una granja de conills i a l'administració pública, on és ara. Als 14 anys ja va entrar al FSR (Front Sindicalista Revolucionari), i als 16 militava a la FAI i la CNT. El 1978 va ser nomenat secretari general de la CGT-CNT a l'Alt Empordà. Actualment és secretari de la federació d'administració pública a Catalunya i, des de 1985, secretari general de la Confederació General del Treball (CGT) de Girona.

— **ANTONI FUERTES IGLESIAS**, nascut a Lleó, viu a Girona des de fa 23 anys. Ha exercit de professor de la branca de Lletres en l'escola privada. Durant 14 anys va ser professor als Maristes de Girona, fins al 1983, en què es va traslladar a una altra escola a la Garriga. El 1972-73

Xavier Besalú
Eva Vázquez

es va afiliar a la Federació de Sindicats Independents de Treballadors d'Ensenyament (Fesite), que posteriorment s'integraria a l'USO, cosa que va provocar la deserció d'alguns afiliats cap a la FETE-UGT. Des de l'any 1987 és secretari de la unió territorial de la Unió Sindical Obrera de Catalunya (USOC) a Girona.

— **FRANCESC GIRALT I TORRENT**, nascut a Blanes, on rsideix. Als 14 anys compaginava el treball a la fàbrica de l'antiga SAFA, avui Nilstat, amb altres feines, «des d'anar a fer carbó amb els bosquetans, fins a segar blat amb els pagesos o tallar canyes a les rieres». Posteriorment va obtenir una plaça d'ordenança al Banc de Bilbao Vizcaya. Amb les eleccions municipals de 1979, va entrar a l'Ajuntament de Blanes, on va ocupar un càrrec fins a aquest últim mandat. Militant a la Unió General dels Treballadors (UGT) des de 1976, el 1992 en va ser elegit secretari general a Girona.

— **JORDI PRESAS I VIDAL**, nascut a Cassà de la Selva, on viu. Als 14 anys va obtenir una beca per continuar els estudis a la universitat laboral d'Osca, d'on va ser expulsat quatre anys més tard per haver participat en unes vagues. Va treballar de químic al laboratori de l'Asepsa de Riudellots, d'on va ser acomiadat després d'aconseguir aturar un expedient de regulació d'ocupació d'una trentena d'empleats. Militant en un primer moment a la CNT, se'n va desvincular per unes desavinences electorals i, amb altres companys, va crear el Sindicat Autònom de Cassà de la Selva i Comarques (SACC), que després va confluïr en l'organització de la Confederació Sindical de Treballadors de Catalunya (CSTC). El 1989 va entrar a Comissions Obreres (CC.OO.) i dos anys més tard va ser elegit secretari general de la intercomarcal.

REPORTATGE GRÀFIC DE J. M. OLIVERAS.

D'esquerra a dreta, Fuentes, Méndez, Besalú, Vázquez, Presas i Giral.

— Creieu que el moviment sindical de Girona té unes característiques pròpies que el diferencia d'altres zones?

— (J. Presas) El sindicalisme té el rostre de les persones que el formen a cada lloc, i és evident que el rostre de les persones del sindicat gironí és diferent del de les del Baix Llobregat. Però també és diferent el rostre del sindicat de la Garrotxa del del Ripollès, i també el del delegat de la secció sindical de la Vincke del de la Telefònica. La matèria primera dels sindicats són les persones, i cadascú té les seves maneres de fer. En tot cas, sí que tenim unes certes experiències de «marca gironina», com pot ser la mesa patronal-sindicats, que és un instrument molt peculiar d'aquí. Una altra característica són les relacions transfrontereres, especialment amb els nostres companys de Perpinyà, perquè com a mínim les relacions sindicals i laborals avancin al mateix ritme que el trànsit d'empreses i de mercaderies.

— (A. Fuentes) Com diu en Jordi, referint-se a les persones, és cert que nosaltres ens movem en un ambient en què podem comptar més amb la gent, potser perquè estem més a prop els uns dels altres, més que no pas la gent de Barcelona.

El rostre de la patronal

— Ja que s'ha fet referència a la mesa permanent, com definiríeu la relació amb els empresaris? És a dir, considereu la vostra patronal oberta i negociadora, o contràriament hi teniu un tracte difícil?

— (E. Méndez) Depèn del sector i del patró. Per començar, ha desaparegut l'amo, ara ja tractem més amb societats limitades o anònimes. Això vol dir una relació més impersonal, perquè no tractés amb el propietari, sinó amb gerents que només miren pels seus calés i que tenen la mentalitat que el dolent és el treballador. Tant hi ha empresaris amb els quals es port parlar i negociar, com altres que intenten prendre't el pèl constantment, que sempre ploren dient que l'empresa és a punt de fer fallida però cada dia se'n van a Suïssa amb la seva cartereta negra. Amb la patronal hi tenim molt poc tracte, el mínim possible. D'altra banda, per la nostra implantació en els serveis públics, també ens hem de relacionar amb l'administració, i la situació és idèntica. No tractes amb l'amo, sinó amb el director provincial de torn.

— (J.P.) Nosaltres el que hem pretès, i em penso que en bona mesura ho hem aconseguit, és normalitzar les

Xavier Besalú i Eva Vázquez.

Jordi Presas i Francesc Giralt.

Antoni Fuertes i Eugeni Méndez.

relacions amb la patronal. I això no vol dir que no hi tinguem conflictes, i penso per exemple en el sector de la neteja, en què últimament hi ha hagut grans mobilitzacions. La tàctica tradicional del sindicalisme és combinar el binomi negociació-mobilització, i per aquí hem de trobar la solució als problemes que ens afecten. Pel que fa a les particularitats de la patronal gironina, passa com amb els sindicats: té el rostre de la gent que hi ha. En poc temps hi ha hagut tres o quatre secretaris generals al Foment del Treball, i no era el mateix tractar amb en Molinas que amb l'Algueró o amb en Rossell. En funció de la persona que ha estat al capdavant de la patronal hem tingut més fàcil o menys fàcil arribar a acords. Per exemple, en Rossell és una persona molt tancada: des que ell és president de la patronal no s'ha pogut acordar absolutament res. En Molinas i l'Algueró eren gent molt més predisposada a buscar solucions. I això forma part del tarannà de cada persona, i de l'encert o de l'error que hi hagi hagut en escollir-les.

— (F. Giralt) A Girona l'empresariat ja no veu tant els sindicats com una UCI laboral, a la qual es recorre només quan hi ha un problema. Primer hi ha d'haver uns processos negociadors i, per tant, una bona entesa entre l'empresari i els sindicats, per no haver de curar les malalties amb mesures dràstiques, com una vaga. El tarannà de l'empresariat a Girona és una mica diferenciat, i no ho dic solament pel que hagi vist jo personalment, sinó que el mateix president dels empresaris gironins ho reconeix.

— (E.M.) Caldria diferenciar entre l'empresa petita, la mitjana i la gran empresa. En les petites i mitjanes, amb tres o quatre treballadors, encara hi ha amos, i és fins i tot més difícil negociar-hi, perquè els treballadors tenen més por que a les empreses grans. I a Girona encara hi ha molta petita i mitjana empresa, molt castigada per cert.

L'afiliació, una assignatura pendent

— Esteu satisfets de la participació dels afiliats en els sindicats?

— (F.G.) De l'afiliació, els sindicats ens en queixem des de fa força temps. Jo diria que en aquests moments la recuperació d'afiliats és una assignatura que tots plegats tenim pendent. Fa la impressió a vegades que només es recorre als sindicats quan hi ha un problema puntual a l'empresa, i nosaltres, com deia abans, no som una UCI laboral.

— (A.F.) Cada vegada el treballador s'implica menys en els sindicats. No sé si hem fallat nosaltres, però és cert que l'afiliació, com deia en Francesc, és mínima. A Espanya potser tenim un 7 o un 8% d'afiliats, en contra d'altres països, com Bèlgica, Holanda o Alemanya, on els sindicats tenen un poder considerable, fins i tot davant del govern. Aquí, potser perquè el treballador atribueix als sindicats vincles polítics, s'ha perdut la credibilitat en el sindicalisme

autèntic. És cert que normalment un treballador s'afilia per un problema puntual i, un cop resolt, se'n va. No sé si els hem decebut nosaltres, si hem de prendre noves alternatives o modificar la filosofia del sindicalisme, perquè un dels problemes que tenim ara és que, a part dels sindicats majoritaris, els altres estem dividits en fraccions múltiples. Mirant les seccions, trobes una quantitat de sigles enorme, i hi ha a més els sindicats sectorials o d'empresa, amb un sentit corporativista que fa molt de mal.

— (F.G.) Si els sindicats mantenim uns plantejaments immobiliàries, seguint la mateixa filosofia de deu anys enrere, podem esdevenir unes entitats testimonials. Si només es recorre al sindicat quan hi ha el problema, aleshores potser sí que hi ha una responsabilitat nostra, potser sí que hem fallat en algunes coses.

— (E.M.) Avui dia la militància gairebé no existeix, hem de partir d'això. Abans teníem un sindicalisme de militants, i amb això vull dir de gent que donava el seu temps lliure als sindicats. Avui això costa molt. Per altra banda, durant la transició política, els sindicats tenien encara una consciència de classe, però el moviment obrer s'ha perdut, i s'ha perdut per culpa dels sindicats. El capital ha preferit els sindicats domesticats. Amb la seva ambició de negociar, d'estar dintre del sistema, els sindicats han desatès les reivindicacions reals dels treballadors, i els treballadors s'han adonat que hi ha una corruptela sindical i política, i s'han sentit decebuts. Una altra causa del desprestigi dels sindicats són els pactes de la Moncloa o els de 1994, que han trencat el contracte fix a canvi d'una crisi que per mi no ha estat mai real, perquè ha estat una crisi del petit capital, però no del gran capital, que s'està folrant com mai. I el problema és que un treballador que no tingui contracte indefinit rarament militarà perquè té por d'anar al carrer.

— (J.P.) Bé, jo discrepo de l'Eugeni. Els sindicats som els germans pobres d'aquesta democràcia. El país encara té una assignatura pendent amb els sindicats, i és el fet de dotar-los del marc legal i competencial que faci estimular l'afiliació, com passa en altres països europeus que tenen un índex del 60 o el 70%. Els treballadors tenen els mateixos problemes a tot arreu, però allà tenen un marc legal molt diferent que atorga als sindicats unes competències que aquí no tenim. Crec que fins ara no hi ha hagut voluntat de pagar aquest deute pendent perquè el poder polític és recelós del seu propi poder i no n'ha volgut compartir ni una mínima part amb els sindicats. De tota manera, no s'ha de confondre l'afiliació amb la representació sindical. El model de delegats i comitès d'empresa, de la manera que està establert, és molt poc incentivador de l'afiliació; tot el contrari, sembla que només hagin d'estar afiliats els delegats. Però, per rebatre una mica les paraules de l'Eugeni, jo penso que és un error fer un discurs antisindical des dels mateixos sindicats, perquè això ja ho fan els que ens volen anul·lar: que si ja estem acabats, que si som uns monstres

del paleolític en fase d'extinció. I aquests arguments, recordem-ho, ja els esgrimia Franco quan va crear el sindicat vertical, i els portaveus del liberalisme econòmic actualment els continuen utilitzant.

— (E.M.) A veure, jo no qüestiono la necessitat dels sindicats, però crec que s'ha de canviar la manera de fer sindicalisme.

— Antoni, abans has insinuat que hi ha un nombre significatiu de delegats que no pertanyen a cap sindicat, i de sindicats sectorials o corporativistes. Què en penses?

— (A.F.) A algunes empreses de Girona els molesta enormement tenir un delegat, un comitè, perquè fins ara han funcionat d'una manera anàrquica. Aquesta gent veuen el delegat que surt elegit en representació dels treballadors com un enemic, i de seguida busquen qualsevol excusa per acomiadar-lo. Fins i tot els delegats sindicals tenen una por increïble, i moltes vegades desatenen els seus deures com a representants per por de l'acomiadament, i parlo sobretot d'empreses petites.

— (F.G.) Hi ha una part de delegats no afiliats que es presenten amb la sigla d'un sindicat, cosa que no vol dir que hi militin però sí que en segueixen les directrius. I també hi ha delegats no afiliats que es fan dir independents i que, d'independents, no en tenen res.

— (A.F.) És que moltes vegades són delegats proposats per la mateixa empresa.

— (F.G.) Sí, sí, és que volia anar a parar aquí. Les empreses no volen sindicalistes i senzillament hi posen la seva persona de confiança.

Les relacions entre els sindicats

— *Com són les relacions entre els sindicats de Girona? Hi ha una unitat d'acció com a norma?*

— (J.P.) Amb els companys de la UGT, per moltes raons, des de la proximitat física, perquè compartim edifici, fins a diferents acords confederals d'unitat d'acció que des de l'any 89 s'estan enfortint, hi ha una bona entesa. Amb altres forces sindicals la relació és diferent. Ara, la meua idea personal és que la unitat dels treballadors passa per la unitat d'acció del conjunt de les forces sindicals. No vull pas amagar que això en algunes ocasions és difícil i problemàtic.

— (F.G.) Jo comparteixo els criteris d'en Jordi. Les relacions amb Comissions són cordials. Vulguis o no, sempre hi ha friccions, però amb tot s'ha fet un gran pas en la unitat d'acció. Amb altres sindicats, en aquest cas la CGT i l'USOC, em penso que també tenim relacions cordials, però potser no han estat tan properes com amb Comissions. No obstant això, crec que quan ha calgut una acció conjunta ens hi hem trobat tots.

— (A.F.) Jo estic d'acord que vosaltres sou els sindicats majoritaris, i que teniu una convivència al mateix edifici, gairebé com al sindicat vertical. Però quan

hi ha hagut manifestacions unitàries a vegades no heu tingut gaire en compte els sindicats petits, i potser no és culpa vostra. És evident que a Girona no hi ha hagut baralles espectaculars, però convindria que la cúpula dels sindicats majoritaris prestés una mica més d'atenció als altres, si se'n pogués prendre nota. És a dir, que quan es convoqui una manifestació unitària, ho sigui veritablement.

— (E.M.) Primer hem de pensar que l'acció sindical és diferent en cada sindicat. La de CGT és diferent de la de CC.OO. i UGT, que tenen gairebé una unitat d'acció, fins al punt que havien parlat —i no sé si encara en parlu— d'unificar-se. A part d'això, hi ha el problema que ha creat la mateixa llei amb la figura del sindicat majoritari. Tenim bones relacions entre tots, però en el fons mantenim una lluita per veure qui té més delegats i ens fem la traveta per aconseguir-los. En l'última manifestació que es va fer arran de la congelació salarial a l'administració, la CGT, junt amb altres sindicats, es va desvincular totalment de les accions de CC.OO. i UGT, perquè creiem que no estan complint les promeses que fan, perquè no consulten les bases, perquè depenen de Madrid. Aleshores, ja n'estem una mica farts, i una sèrie de sindicats petits, i la CGT sobretot, que és qui ho va fer públic, hem decidit que anirem a les manifestacions convocades per CC.OO. i UGT quan es convoquin els treballadors, però no si es convoquen només els delegats. I tot i així hi anirem separats, perquè no compartim la mateixa acció sindical ni estem negociant res a Madrid que els treballadors només coneguin quan ja està firmat.

— (F.G.) Tens raó, que tenim maneres de fer diferents. No som un moviment assembleari, però no és cert que no es consultin les bases. A veure, sí que marquem unes directrius als delegats, perquè d'un lloc o altre han de rebre *les instruccions de la seva gestió sindical*, però per exemple, si te'n vas a una manifestació on no hi ha delegats, alguna consulta de les bases deu haver-hi hagut perquè es facin mobilitzacions multitudinàries. En pots dir poder de convocatòria, si vols, però això tampoc ve dels moviments assemblearis, sinó d'haver donat unes bones directrius.

— (J.P.) A veure, hi ha coses que són una mica punyents. Crec que aquí s'ha posat en dubte la democràcia interna dels sindicats, i s'ha de ser realista i no fer plantejaments tan demagògics. Penso que la millor democràcia que es pot fer és la més àmplia que sigui possible, i això no vol dir que ens hàgim de reunir tots al camp del Barça i a veure qui crida més per decidir coses. Admetent que la democràcia té aquestes, diguem-ne, dificultats, crec que tots els sindicats tenim organismes de direcció democràtics que han d'assumir la seva responsabilitat, que és dirigir el sindicat amb el millor encert possible i en contacte amb la gent. Per tant, aquestes crítiques de falta de democràcia interna jo no les acceptaria.

Girona no és la cova d'Alí Babà

— *Si us sembla, ara podem fer una ronda per analitzar els principals problemes que afecten els treballadors gironins.*

— (E.M.) La precarietat laboral, per descomptat, i l'atur. Després, els salaris, que cada vegada són més baixos, i les empreses de treball temporal.

— *Tothom hi està d'acord? Si de cas podem aprofundir algun d'aquests temes. Antoni, la precarietat laboral, per exemple.*

— (A.F.) Segons les estadístiques, Girona és la cova d'Alí Babà, en el sentit que és la província que té un nivell de vida més alt. Però evidentment la precarietat laboral existeix. Cal pensar en el cas crític del Ripollès, en les innombrables fàbriques tèxtils que han tancat. Crec que aquest és el sector més problemàtic de la província.

— (E.M.) És cert que el tèxtil està en crisi, però perquè les empreses que van tancar ara estan submergides. Hi ha moltes empreses tèxtils submergides, igual que a Alcoi han desaparegut les empreses de sabates i si fas una volta per allà resulta que tothom fa sabates.

— (F.G.) Es diu que les comarques gironines estan en una situació privilegiada perquè l'índex d'atur és potser una mica més baix que en altres comarques, però tenir 23.000 o 25.000 aturats continua sent precarietat. En tot cas només volia fer aquest matís, tot i que admeto que jo mateix també he dit a vegades que Girona és una demarcació privilegiada.

— *Realment Girona és una zona privilegiada pel que fa a índex d'atur?*

— (J.P.) Tot forma un conjunt: l'atur, la temporalitat, la precarietat. És un mateix problema amb diferents angles. Amb la reforma laboral del 94, en què passem d'una temporalitat d'un 4 o un 5% fins al 40% actual, hi ha hagut un procés de substitució en què el 35% de les plantilles han passat a ser de treballadors temporals, amb la inestabilitat que això significa, i el perjudici tant per al treballador com per a l'empresa per la falta de formació i professionalitat dels empleats. Un dels temes que ha agreujat encara més la precarietat han estat les ETT, que han aparegut aquí com bolets i que fan unes funcions que legalment no els correspondrien, i això vol dir una combinació entre uns empresaris que sol·liciten una sèrie de serveis, il·legals per altra banda, i unes ETT que estan disposades a oferir-los. Jo discrepo una mica que siguem unes comarques privilegiades, perquè realment amb aquesta cançoneta del «Girona rai» el que s'aconsegueix és que no es faci res. Com que som unes comarques privilegiades, com que només tenim 20.000 aturats, doncs aquests 20.000 aturats fa 20 anys que els tenim.

La «picaresca» de les ETT

— *Ja que has introduït el tema, quina és la teva opinió d'aquesta florida extraordinària d'empreses de treball temporal.*

— (E.M.) Al País Basc no n'hi veuràs gaires, d'ETT, perquè les cremen.

— (J.P.) Home! Hi ha dues solucions, evidentment: o cremar-les, o intentar reconduir-les. Com que cremar-les no és el meu estil, opto per intentar reconduir-les. Partim del fet que en el moment que van sorgir les ETT eren bastant injustificables: les empreses ja tenien els treballadors temporals que volien, disposaven de disset models de contractació, etc. La llei de les ETT diu que els treballadors cobraran el salari de l'empresa usuària, tret que l'empresa pacti el seu propi conveni. És a dir, varen fer la llei i la trampa en el mateix text legal, sense cap mena de rubor. Evidentment, constituïdes les ETT, no van tardar ni tres dies a fer el seu conveni. Ja s'ha aconseguit equiparar els salaris d'aquestes empreses amb els treballadors del sector de l'empresa usuària, però encara queda molt a fer. Els empresaris han vist en les ETT una fórmula màgica, perquè poden pagar menys als treballadors, no els suposa cap cost acomiadar-los i si no els agrada la cara que fan els poden canviar per uns altres. Això s'està utilitzant pertot arreu amb tota mena de picaresques i fraudulències. Per exemple, en principi, les ETT només poden fer contractes de sis mesos com a màxim, i sabem que hi ha treballadors d'aquestes empreses que fa dos o tres anys que estan contractats d'aquesta manera. De moment no hi ha mecanismes de control que ens permetin evitar aquestes situacions, i aquí és on hem d'entrar. Com que el meu estil no és cremar res, opto per fer complir el que en definitiva ja està legislat, i mirar d'aconseguir instruments que ens permetin fer complir aquesta legislació.

— *Tenim sobre la taula el tema de l'atur, el treball precari, les ETT. Hi afegiríem encara un tema insinuat per l'Eugeni, el de les empreses submergides. Tot això podríem posar-ho dins el paquet de la globalització de la llibertat de mercat. Aquest és realment el futur? És a dir, és inevitable aquest procés i, per tant, el que cal és adaptar-se a la nova situació del mercat laboral?*

— (E.M.) Tal com van les coses, la gent, i sobretot la gent jove, s'haurà d'acostumar a tenir un treball temporal, ja sigui per hores, a temps parcial, o durant un període de l'any. A això s'hi afegeix que en el futur els més grans de 45 anys ja ni treballaran. El sindicalisme ha de lluitar per canviar el sistema, per parar l'ultraliberalisme que hi ha ara. Per mi hi ha una cosa claríssima: ja comença a haver-hi bosses de pobresa a Girona. Quan ha agafat el treballador la falç i el martell? Quan ha tingut gana. Aleshores el treballador es consciencia i es radicalitza.

— *Sí, i pot decantar-se pel Front Nacional, com a França.*

— (E.M.) Se'n pot anar al Front Nacional o a l'extrema esquerra. Les úniques armes que té el treballador, que ho tingui ben clar, són la vaga, la vaga general i les manifestacions. És l'única manera de lluitar que tenim, perquè el capital té totes les armes importants: la televisió, els sistemes informàtics, tot.

— (A.F.) Respecte a les ETT, és evident que els sindicats no hi tenim res a fer. La solució, com deia en Jordi, és controlar el seu funcionament, però no tenim cap llei que estructurí de quina manera hi podem intervenir.

— (E.M.) Perdona, una de les clàusules dels convenis que negocia la CGT és que es negui a l'empresa la possibilitat de contractar a través d'ETT. Aquí tens un instrument. Ara, la millor arma contra les ETT és la lluita sindical perquè desapareguin.

— *A veure. Això és una mica contradictori, perquè si diu que el futur serà la precarització i la temporalitat laboral...*

— (F.G.) Exacte. Això és el que anava a dir ara. El mercat laboral de deu anys enrere, el del present i el del futur són completament diferents. Quan la reforma laboral del 94 va preveure aquest tipus d'empreses, ens vam escanyar cridant que això seria un niu d'explotació. La normativa existeix, i ara l'hem de fer aplicar. Jo crec que amb el temps i amb la vigilància suficient, això s'ha de reconduir. Haurien de desaparèixer les ETT? Segurament, però la implantació que tenen a Europa i als Estats Units fa molt difícil pensar que a l'Estat espanyol desapareguin. El mercat laboral va cap a uns camins que suposo que haurem d'acceptar, no tal com són, però sí fent-los canviar.

— (J.P.) Ens estem movent en definitiva sobre el que han estat les discussions de la reforma laboral. Hi ha dos problemes reals: l'excés de temporalitat i com adaptem les plantilles a les necessitats productives de les empreses. Només hauríem de permetre la contractació temporal quan la característica del treball exigeix aquesta temporalitat. Però no ens podem tancar els ulls a la realitat que les empreses tenen fluctuacions en les seves necessitats productives. Com resoldre-ho? Bé jo penso que precisament en la nova reforma laboral s'ha encunyat un nom nou que és el de «flexibilitat negociada», que implica dues coses: que la flexibilitat ha d'estar justificada documentalment, amb dades comptables sobre els resultats de producció, i negociada amb els representants dels treballadors. Sota aquests dos conceptes jo penso que podem trobar acords mínimament raonables per adaptar les plantilles a les necessitats productives del mercat sense que això signifiqui un conflicte obert cada vegada.

Una joventut desenganyada

— *Fem una altra ronda examinant ara determinats agents del treball. Eugeni, quin paper tenen i han de tenir els joves en els sindicats?*

— (E.M.) Haurien de ser la flor i nata del sindicat! Però són els que hi entren menys, tot i que a la CGT hi ha molta gent jove. El jove avui no es preocupa pel sindicalisme, sí en canvi per l'ecologia, la insubmissió, els moviments socials. Desconfien dels sindicats, fins i tot de nosaltres, que som un sindicat molt implicat en temes que a ells els interessien, com l'ecologisme o el moviment okupa.

També és a causa de la seva precarietat laboral, perquè gairebé tots estan a l'atur.

— *(A.F.) Als joves, afegim-hi ara les dones. Quin paper han de tenir en els sindicats?*

— *(A.F.)* Al nostre sindicat estem fent una campanya per reivindicar la dona treballadora, perquè en moltes empreses, sobretot del sector tèxtil, la majoria de treballadors són dones, però cobren un 70% del sou respecte als homes que fan la mateixa feina. És important que ens conscienciem que la dona ha estat marginada, també dins dels sindicats. Ara potser en tenim un 25% dins l'organigrama de l'USO. A Girona, però, no n'hi tenim cap.

— *I els immigrants, quin paper hi juguen?*

— *(F.G.)* El paper que hi tenen és minso i gairebé diria que nul. Són ciutadans i treballadors i, per tant, haurien d'estar igualment emparats per un sindicat. No crec que es tracti d'una integració, sinó d'una necessitat. No estan als sindicats suposo que per les mateixes dificultats que tenen a l'hora d'establir-se en un país amb unes lleis tan rígides. També és una necessitat que hi entrin els joves, perquè són el recanvi dels vells, i les dones, perquè és cert que han estat marginades durant molts anys.

— *A vegades es diu que els sindicats representen només els treballadors en actiu. Quin paper hi tenen, doncs, els aturats i els jubilats?*

— *(J.P.)* L'afiliació dels aturats és molt baixa, i a més estar a l'atur pot ser fins i tot un motiu de desafiliació. El marc legal en què ens movem ha fet bastant difícil que els sindicats siguem un punt de referència per als aturats, els jubilats, els joves o els immigrants. Només som una referència per al treballador en actiu. Tots plegats estem fent veritables esforços per canviar aquesta situació. Pel que fa als jubilats, ara hi ha elements per canviar la seva apreciació: per primera vegada en la història de la democràcia d'aquest país s'ha pactat el tema de les pensions. Quan el jubilat s'adoni que la seva pensió no li paga el senyor Felipe o el senyor Aznar per la seva bondat, sinó que és fruit d'una negociació en què intervenen el govern, els sindicats i la patronal, i que en funció de la capacitat dels seus representants podrà obtenir millors o pitjors pensions, veurà la necessitat d'implicar-s'hi.

Un marc laboral català

— *Penseu que hi ha d'haver un marc de relacions laborals català, diferent de la resta de l'Estat espanyol? Concretament, què penseu del traspàs de l'INEM a la Generalitat?*

— *(A.F.)* És evident que Catalunya és diferent de l'Estat espanyol i ha de tenir el seu marc legal per tirar endavant la reforma laboral.

— *(F.G.)* Penso que ha d'haver-hi un marc laboral a Catalunya. El que no pot ser és que es facin unes transferències parcials de l'INEM, que hi hagi dues finestretes.

— *(J.P.)* És una necessitat que hi hagi un marc laboral català, i això vol dir el traspàs de totes les competències del treball que encara estan a Madrid. La reforma laboral, si sabem utilitzar-la bé, ens donarà nous instruments per consolidar aquest marc. Un problema importantíssim que hi havia per consolidar-lo era precisament la negociació col·lectiva: és a dir, mentre hi hagi convenis estatals sense articular-se a Catalunya difícilment podrem tenir un marc català de relacions laborals. Un dels temes acordats en la reforma és precisament aquest de la negociació col·lectiva, pel qual podrem retornar al marc català els grans convenis estatals del tèxtil, les químiques i la banca.

— *(E.M.)* Sobre el traspàs de l'INEM una de les coses que ens preocupa més és el secretisme. La CGT de Catalunya, que és un sindicat molt fort dins l'INEM, no ha tingut manera d'aconseguir que ens diguin com es farà. I si serà tal com ha sortit anunciat a la premsa, crec que serà pitjor del que tenim ara. Perquè una oficina d'ocupació que sigui part de l'administració de l'Estat i una altra part de l'administració autonòmica només pot portar problemes.

— *El tema ha sortit ja a la taula: es pot parlar encara de moviment obrer en aquest marc de relacions laborals que s'està establint? Els sindicats, a final del segle XX, han esdevingut organitzacions encarcarades, entorpidores de la modernització del sistema productiu?*

— *(J.P.)* Els sindicats tenim tanta vida com en tinguin els nostres problemes. Segurament les formes en què ens organitzarem i actuarem ja no seran iguals que 25, 30 o 50 anys enrere. Una cosa és l'evolució de les organitzacions per adequar-se a les societats on viuen, i l'altra és la necessitat que existeixin perquè són instruments útils per resoldre problemes.

— *(F.G.)* A veure, els sindicats neixen al segle passat per una sèrie de qüestions com l'explotació dels treballadors i, amb els anys, s'han acoblat a noves fórmules d'intervenció. Per tant, s'ha de reconèixer que els sindicats són una eina del passat adaptada al present i vàlida per al futur.

— *(A.F.)* Jo respondré molt laconicament. Mentre hi hagi treballadors existiran sindicats. Però, com deien en Jordi i en Francesc, hauran d'anar evolucionant.

— *(E.M.)* Mentre hi hagi un explotador i un explotat, sigui d'una manera o altra, hi haurà sindicats. El món empresarial canviarà; estarà en mans de les grans multinacionals. Ja actualment les grans empreses espanyoles estan en mans de la banca i de quatre famílies. Anem a un futur on no hi haurà petita empresa i ni tan sols mitjana, o en tot cas seran sucursals de grans multinacionals. El petit comerciant desapareixerà, a la llarga. Però mentre existeixi el sistema d'empresa, assalariat i Estat, hi haurà sindicats.

Xavier Besalú és professor de pedagogia a la UdG.

Eva Vázquez és periodista.